

POSTANOWIENIE

27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 27 listopada 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P.B.

przeciwko G. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej P.B. i G. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 28 marca 2023 r., VII AGa 1532/22,

**1. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej
powoda,**

**2. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej
pozwanej,**

**3. zasądza od P.B. na rzecz G. spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset)
złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**

**3. zasądza od G. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w W. na rzecz P.B. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[J.T.]

UZASADNIENIE

Powód P. B. oraz pozwana G. sp. z o.o. w W. wnieśli skargi kasacyjne od wyroku Sądu Apelacyjnego uwzględniającego w części apelację powoda w sprawie o zapłatę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Co dotyczy skargi kasacyjnej powoda:

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. Pierwsze z nich przedstawiono w formie wariantowego, kazuistyczne ujętego pytania o chwilę popełnienia opisanego w pytaniu czynu nieuczciwej konkurencji i o istotność określonych, szczegółowo opisanych faktów dla zaistnienia takiego czynu oraz o wpływ odpowiedzi na te pytania na ocenę ważności postanowienia umownego o określonej treści. Drugie z zagadnień, sformułowane w podobny sposób, dotyczyło z kolei zakresu (i sposobu obliczania) szkody wywołanego szczegółowo opisanym czynem niedozwolonym.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (zob. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi

do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której pytania zostały zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw. Oznacza to, że do sformułowania zagadnienia prawnego konieczne jest wydobycie z okoliczności faktycznych sprawy elementów charakterystycznych dla określonej grupy lub kategorii przypadków, a następnie generalizacja konstrukcyjnych elementów zagadnienia, które będą stanowiły ośnowę analizy prawnej; dzięki temu odpowiedź na pytanie prawne, nie zatracając więzi z rozpoznawaną sprawą, może służyć ocenie problemów jurydycznych występujących w innych sprawach.

Pytania przedstawione przez powoda na s. 4-6 skargi nie spełniają opisanych wyżej wymagań. Nie stanowią one próby zaprezentowania Sądowi Najwyższemu doniosłego prawnie problemu o charakterze ogólnym, lecz sprowadzają się do pytania o prawidłowość oceny prawnej wyrażonej przez Sąd drugiej instancji w tej konkretnej sprawie. Nie są to zatem zagadnienia dotyczące treści prawa jako takiego, lecz w istocie nieznacznie jedynie zatuszowane pytania o prawidłowość konkretnego aktu stosowania prawa. Co więcej, powód nie wyjaśnił, dlaczego postrzega opisane przez siebie kwestie jako zagadnienia o charakterze problemowym, istotnym. Nie przedstawił argumentacji, z której wynika, że postawione w skardze kasacyjnej pytania mogą nasuwać różne odpowiedzi, a za każdą z nich przemawiają określone, doniosłe racje. Nie wyjaśnił również, jak rozstrzygnięcie przedstawionych przez niego problemów może przyczynić się do rozwoju praktyki stosowania prawa.

Brak zgeneralizowania dostrzeganych przez skarżącego problemów jurydycznych wyklucza uznanie ich za zagadnienia prawne. Na etapie tzw. przedsądu weryfikacja stanowiska wyrażonego w motywach zaskarżonego orzeczenia może się bowiem odbywać jedynie w ramach przyczyny kasacyjnej w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej – w drodze wykazania, że stanowisko to jest jawnie błędne, a nie w formalnych granicach zagadnienia

prawnego, w istocie jednak zmierzających do sprawdzenia zasadności poglądu będącego podstawą wyroku sądu drugiej instancji.

Co dotyczy skargi kasacyjnej pozwanej spółki:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana wskazała nieważności postępowania. W jej ocenie zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem art. 367 § 3 k.p.c., do którego doszło wskutek rozpoznania apelacji skarżącego w składzie jednoosobowym. Pozwana powołała się przy tym na stanowisko prawne wyrażone w uchwale (7) SN – zasadzie prawnej – z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, stwierdzając, że rozpoznanie sprawy przez sąd w składzie ukształtowanym stosownie do art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: u.cov.) co ograniczyło prawo skarżącej „do sprawiedliwego rozpoznania sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), w sytuacji gdy nie było to konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP)” (s. 4 skargi).

Zawarcie w art. 398⁹ k.p.c. przyczyny kasacyjnej w postaci nieważności postępowania wynika z konieczności możliwie każdorazowego eliminowania uchybień procesowych o najdonioślejszym charakterze. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. nieważność postępowania należy brać pod uwagę z urzędu. Oznacza to także możliwość uwzględnienia skargi niezależnie od tego, czy skarżący sformułował stosowny zarzut naruszenia określonego przepisu postępowania, oraz tego, czy wykazał on możliwość wpływu tego uchybienia na wynik sprawy (zob. postanowienie SN z 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02). Jednocześnie, mając na względzie okoliczność, że na etapie tzw. przedsądu nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania nie jest konieczne najzupełniej pewne wykazanie, że postępowanie przed sądem drugiej instancji dotknięte było wadliwością określoną w art. 379 k.p.c. Konieczne jest jednak przedstawienie argumentacji, z której wynika, że stan taki jest co najmniej wysoce prawdopodobny (zob. postanowienie SN z 18 lipca 2024 r., I CSK 2176/23).

W sprawie nie uprawdopodobniono, by zaszła wskazana przez pozwaną przyczyna nieważności postępowania. Z przedstawionych przez skarżącą racji wynika bowiem, że zdaje sobie ona sprawę, iż skład sądu nie był sprzeczny z przepisami prawa. Do ukształtowania tego składu znajdował bowiem zastosowanie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 u.cov., zgodnie z którym sprawa mogła zostać rozpoznana w składzie jednoosobowym. Pozwana dostrzega zatem, że nie zachodzi sytuacja, o której mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c., natomiast oczekiwanie niezastosowania przepisu o randze ustawowej szczególnego tłumaczy zasadniczo przywołaniem tezy uchwały siedmiu sędziów SN – zasady prawnej SN z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22.

Do wydania zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego doszło jednak przed wydaniem tej uchwały (28 marca 2023 r.), toteż przyjęta w niej wykładnia przepisów prawa nie była wiążąca w niniejszej sprawie. Zgodnie bowiem z treścią uchwały obowiązuje ona – stosownie do stanowiska wyrażonego w jej sentencji, a odmiennego od wyjaśnienia zawartego w uzasadnieniu – „od dnia jej podjęcia”. Nie istnieje zatem obecnie potrzeba rozważenia ewentualnego formalnego wpływu tej uchwały na obranie określonego kierunku oceny prawnej przez Sąd Najwyższy orzekający w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednocześnie treści zawarte w uzasadnieniu wskazanej uchwały nie tylko nie przekonują o trafności wyrażonego w niej stanowiska, lecz jawią się jako błędne, wobec czego nie zachodzą również podstawy do uznania, by poglądy stojące za podjęciem uchwały miały znaleźć przełożenie na rozstrzygnięcie o zasadności – opartego na częściowo zbliżonych motywach – wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 18 lipca 2024 r., I CSK 2176/23).

Podzielenie stanowiska zaprezentowanego przez skarżącego wymagałoby w istocie pominięcia przepisu ustawy z uwagi na jego – rzekomą – niezgodność z Konstytucją, a zarazem przyjęcia, że w miejsce pominiętej regulacji zastosowanie powinien być znaleźć art. 367 § 3 k.p.c. w brzmieniu sprzed 28 września 2023 r. Sąd Najwyższy nie dostrzega jednak przyczyn, dla których art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 u.cov. miałby wymagać zbadania zgodności z Konstytucją (w trybie właściwym, tj. przewidzianym przez art. 193 Konstytucji), ani tym bardziej racji, dla których

pominięcie zastosowania tego przepisu miałoby być uznane za dopuszczalne w jednostkowej sprawie.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana wskazała oczywistą zasadność skargi. Podniosła, że określone działanie, uznane w sprawie za czyn nieuczciwej konkurencji z art. 15 ust. 1 pkt 3 u.z.n.k., było rzeczowo uzasadnione, a zróżnicowane traktowanie kontrahentów opierało się na jasnym i przejrzystym kryterium w postaci liczby metrów kwadratowych powierzchni najmowanej w centrum handlowym. W konsekwencji za oczywiście nietrafną uznano kluczową dla sprawy ocenę Sądu Apelacyjnego, że pozwana dopuściła się czynu nieuczciwej konkurencji.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (zob. postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Skarżąca nie przedstawiła argumentacji wymaganej przy powołaniu się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zdolnej do przekonania o "oczywistej" zasadności skargi. Jej wywody abstrahują bowiem od ustaleń faktycznych i ocen prawnych Sądu drugiej instancji, który ustalił, że oprócz kryterium liczby metrów kwadratowych powierzchni najmowanej w centrum handlowym pozwana różnicowała traktowanie kontrahentów także na podstawie rozpoznawalności marki najemcy. Jednocześnie kryterium to uznano za

nieprzejrzyste i niejednoznaczne, pozwalające pozwanej działać w sposób arbitralny (s. 13-14 uzasadnienia wyroku SA).

Z uwagi na to, że wywody pozwanej pomijają te ustalenia faktyczne oraz tę ocenę Sądu Apelacyjnego, skarżąca *a limine* nie mogła wykazać, iż wniesiona przez nią skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Argumentacja pozwanej nie odnosi się bowiem do kluczowej dla sprawy kwestii. Wbrew twierdzeniom skarżącej nie można przyjąć, by „Sąd Apelacyjny w zasadzie zaaprobował powoływanie się na przedmiotowe kryterium” (s. 7 skargi), skoro w sprawie uznano, że pozwana nie ustanowiła „obiektywnych, jasnych i przejrzystych kryteriów”, a jej decyzje cechowały się pewnym stopniem arbitralności (s. 13-14 uzasadnienia wyroku SA).

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 pkt k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. Koszty między stronami zniesiono z uwagi na odmowę przyjęcia do rozpoznania obu skarg oraz identyczną wysokość kosztów zasadniczo należnych powodowi od pozwanej oraz pozwanej od powoda.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

r.g.